

בהיוחיו בלונדון טיפלהי גם בשאלת חוק הקרקע. ונחברר לי שנעשה פעולה - וכנהוג בלונדון, בלי תכנית ביצוע ובלי התמדה. דובר עם כמה אנשים, גם היתה משלחת של סיעת הפועלים (בראשות אמלי) אצל ראש הממשלה, אבל הפעולה נשארה חלויה ועומדת, וכטבאחי ללונדון לא ידע איש מה מצב הענין. הנקרעה הגזרה, הנדחחה - או עומדת לבוא. נעשו שוב צעד - ע"י מפלגת העבודה, אבל חוששני שהחוק יופיע.

בבואי שלשום לפריס נודע לי מירכלוס שמהממשלה הצרפתית נחקבלה חשובה רשמית בענין הקמת גרוד יהודי או יחידות יהודיות - החשובה היא שלילית.

לדעה ירבלוס אסמים בכך האנשים שטיפלו בדבר: בולדמן ורורס כהן. שניהם אינם מסוגלים לעורר אמון אצל הממשלה הצרפתית. הראשון הוא קונסול הונדורס, השני - יליד יוון שקיבל נתינות שויצריה.

אם אסכם המצב, כמי שהוא נראה לי עכשיו, בקצרה אומר: משטר הסה"ל קיים ונמשך. אם יש תקווה לשנויו - הרי זה רק אם לרגל השתנות מהלך המלחמה חתבר השפעח חובי הצבא, והללו יחייבו הקמת צבא יהודי בארץ. אפשרות זו אינה נמנעת, אם כי אינה מוכסחת. אולם בלעדיה איני מאמין שיחול שנוי פוליטי בלונדון, ואין לנו לסמוך אלא על כוח עצמנו. - ומה מצאת צאצא באמריקא?

שלך - צוד.

ירודס, 23.11.39

מפריס יצאהי בזמני - בעשרים וחמשה אחרי שמונה בערב, אולם לרומא הגעתי באיחור. לפי התכנית הייתי צריך לבוא לרומא אמש בשמונה. וכך קוויחתי למצוא עוד אח לוקר, שלפי החשבון היה צריך לעזוב אח רומא בעשר.

אולם הרכבת נתחלפה או נתאחרה. הגעתי לרומא אמש באחת עשרה וחצי. במלון שעל יד הרכבת אמרו לי שיש להם חדר רק עם אמבטי - ואמנם מצאתי חדר אמבטי, אבל לא מצאתי מיס... המשרת התנצל שבכל השכונה אין כיום מיס, והוא מקוה שמחר בצהריים יחוקן הדבר. אמרתי לו שעלי לקום ברבע לפני שש ובטש וחצי אני מפליג. - בקשי השגחי מעט מיס לרחיצת הפה -

יצאתי מרומה לפנות בוקר, וכשבאתי לברינדיזי מצאתי בחנת האווירודרום את... לוקר. אווירנו נתאחר ולא יצא שלשום אלא אתמול. הספקתי רק "לחטוף" מליס ספורוח, כי אווירנו הפליג מיד. הספקתי לשטוע חדשה "טרנינה" שלישיח' אחרי תפיסת הבחורים במסמר הירדן נתפסו שוב בחורים רוויזיוניסטים על יד חל-צור, אולם א אחד אתם נתפס גם קורפורל מהנוסרים, לא רוויז. - משחקת השעה למקולם - - -

הדרך מברינדיזי לאהונה נתקצרה. במקום שעתיים ססנו רק כשעה וחצי. וכאן חיכתה לי טגיטה עוד יותר מפחיקה: כשיצאתי מאווירון ראיתי בחנתה בחורים הדומים לחלוצים. אולם לא האמנתי לעיני עד שראיתי את בנדורי ולוויסה ביניהם. והנה - אלה הם שליחי ההסתדרות (עשרה במספר) שהמלחמה תפסה אותם בפולין, וניסו להמלט לרומניה אך לא הצליחו ונתעכבו בהוסיאטין בכיבוש הרוסי, והריהם ששה שבועות בדרך. לפריה הגיעו באניה רוסיית מאודיסה, וכאן הווליסו לטוס באלאיטליה, לאחר שקיבלו הנחה חצי מחיר.

סיפוריהם מפולין מימי המלחמה הראשונים מאשרים הרושם שהיה לנו עד עכשיו; הממטלה לא הכינה הגנה; מיד לאחר מלישת הגרמנים נהרסה המכונה הצבאית, המפקדה העליונה ברחה; הגיוס לא יצא לפועל; הפצצות הגרמניות החריבו החברות ומרכזי הצבא - בכל עיר ועיירה ידעו הגרמנים בדיוק לאן יש לקלוע! - החלה מנוסה כללית; לא היה כל מחסה ומגן מפצצות האויב;

הם רצו להמלט לרומניה, ואחרי תלאות רבות הגיעו לגבול, אך לא נתנו להם לעבור הגבול הרומני. הלכו ששם לגליציה שבידי רוסייה ונתעכבו בהוסיאטין. על הגבול הרוסי.

משם לקחו מהם הפספורטים ושלחום למוסקבה. כנראה שהפספורטים נמסרו לקונסול הבריטי, וזה סידר בשבילם אפשרות נטיעה דרך אודיסה וגם עשה להם ויזה יוונית.

הגנא הרוסי בפולין הנכבשת התנהג כגואל, המכיר ביעודו בגואלו בידידות, באדיבות, ברצון לעזרה. כל חייל היה כמיסיונר. כולם יודעים קרוא וכחוב. עושים רושם של אנשי חרבות. לא היו נלהבים לברית עם היטלר והבטיחו שיבוא היום והצבא האדום יהרוס את הנאצים ויכנס לברלין, אולם המנהיגים יודעים וודאי יותר טוב... שוחחו על הכל ברצון, חייל וקצין מתרועעים באופן חברי. בדרכם לאודיסה שהו בזמרינקו כל היהודים באו לשמוע חדשות מהארץ. גם הדור הצעיר, חניך הקומוניזם, גילה התענינות רבה. נעלם בדור זה רוח השנאה לארץ. בכל פולין הנכבשת נפוצה שמועה שהוקמה טרינה יהודית בא"י.

ברוסיה התנהגו אתם באדיבות ובידידות - אבל השגיחו עליהם... לא היו מרוצים מהשיחות עם התושבים, אבל לא הפריעו. ההחבוללות הולכת וגדולה. בחי ספר יהודים נסגרים על פי דרישת ההורים היהודים.